

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง “บทบาทของภาคเอกชนที่มีต่อการพัฒนาโทรคมนาคมของประเทศไทย พ.ศ. 2533 ถึง พ.ศ. 2537” ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร เช่น แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 และฉบับที่ 7 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารโทรคมนาคม ประวัติการดำเนินงานด้านโทรคมนาคมของหน่วยงานของรัฐ ได้แก่ องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย การสื่อสารแห่งประเทศไทย และกรมไปรษณีย์โทรเลขและกระทรวงคมนาคม การให้สัมปทานโครงการต่างๆแก่ภาคเอกชน ลักษณะของสัมปทานต่างๆ การดำเนินการของภาคเอกชนค่ายใหญ่ๆ ได้แก่ กลุ่มชินวัตร กลุ่มยูคอม กลุ่มทีเอ และกลุ่มจัสมิน และการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูล แล้วนำเสนอเป็นข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Method)

การที่ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาหัวข้อดังกล่าวข้างต้นนี้ เนื่องจากผู้วิจัยเป็นผู้หนึ่งที่เข้าไปมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจการด้านโทรคมนาคมของภาคเอกชน จึงเป็นการศึกษาโดยประสบการณ์ตรงทั้งของตนเองและผู้บริหารในหน่วยงาน ส่วนระเบียบวิธีวิจัยที่นำมาใช้ มีขั้นตอนการดำเนินงานดังต่อไปนี้

การวิจัยครั้งนี้ ใช้แหล่งข้อมูล 3 ประเภทด้วยกันคือ

1. ข้อมูลประเภทเอกสาร
2. ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากผู้ที่มีบทบาทอยู่ในกิจการโทรคมนาคมทั้งจากภาครัฐและเอกชน
3. ข้อมูลที่ได้จากการเข้าไปมีส่วนร่วมของผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้ที่ปฏิบัติงานอยู่ในธุรกิจโทรคมนาคมของภาคเอกชน

1. ข้อมูลประเภทเอกสาร

1.1 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 พ.ศ. 2530-2534 และแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 พ.ศ. 2535-2539 โดยผู้วิจัยได้ศึกษาและนำข้อมูลเฉพาะส่วนที่เกี่ยวกับแผนพัฒนาด้านการสื่อสารโทรคมนาคมของประเทศมาประกอบการวิจัย

1.2 แผนวิสาหกิจ ผู้วิจัย ได้เก็บรวบรวมแผนวิสาหกิจทั้งของ ทสท. และ กสท. ในช่วงเวลาที่ทำการศึกษาคือ ระหว่าง พ.ศ. 2533-2537 โดยรวบรวมได้ดังนี้

แผนวิสาหกิจองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทยฉบับที่ 2 ปี พ.ศ. 2530-2534

แผนวิสาหกิจองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทยฉบับที่ 3 ปี พ.ศ. 2535-2539

และแผนวิสาหกิจการสื่อสารแห่งประเทศไทยฉบับที่ 2 ปี พ.ศ. 2530-2535

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายและแผนการดำเนินงานของ ทสท. และ กสท. จากแผนวิสาหกิจของทั้งสองหน่วยงาน ซึ่งโดยปกติแล้วแผนวิสาหกิจเป็นเอกสารที่ใช้ในระดับผู้บริหารของหน่วยงานจะไม่เผยแพร่สู่ภายนอก แต่เนื่องจากผู้วิจัยมีความคุ้นเคยเป็นการส่วนตัวกับผู้บริหารใน ทสท. และ กสท. จึงสามารถได้ข้อมูลดังกล่าวมาดังนั้นจึงจะนำเสนอเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการให้บริการโทรคมนาคม

1.3 รายงานประจำปี ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมรายงานประจำปีทั้งของภาครัฐและเอกชนดังต่อไปนี้

- รายงานประจำปีของ ทสท. ระหว่างปี พ.ศ. 2534- 2537

- รายงานประจำปีของ กสท. ปี พ.ศ. 2535 ปี พ.ศ. 2536 และ ปี พ.ศ. 2538

- รายงานประจำปีกลุ่มชินวัตรระหว่างปี พ.ศ. 2535-2538

- รายงานประจำปีกลุ่มยูคอมระหว่างปี พ.ศ. 2536-2537

- รายงานประจำปีกลุ่มทีเอระหว่างปี พ.ศ. 2536-2538

- รายงานประจำปีกลุ่มจัสมินระหว่างปี พ.ศ. 2537-2538

1.4 เอกสารวันครบรอบองค์กร ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากเอกสารวันครบรอบ 40 ปี และครบรอบ 42 ปี องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย เอกสารวันการสื่อสารแห่งชาติ ปี 2535 ปี 2537 ปี 2540 และเอกสารครบรอบ 20 ปี การสื่อสารแห่งประเทศไทย มาศึกษาเกี่ยวกับวิวัฒนาการด้านการสื่อสารของไทย

1.5 หนังสือพิมพ์ ผู้วิจัยได้รวบรวมและติดตามข่าวในแวดวงโทรคมนาคมจากหนังสือพิมพ์ 1๗รัฐ เดลินิวส์ มติชน ข่าวสด สยามโพสต์ กรุงเทพธุรกิจ สี่กรธุรกิจ ประชาชาติธุรกิจ บางกอกโพสต์ และบางซัน เป็นประจำทุกวัน เนื่องจากผู้วิจัยทำงานในส่วนงานประชาสัมพันธ์ของกลุ่มชินวัตร ซึ่งภาระหน้าที่อย่างหนึ่งคือการติดตามข่าวในแวดวงโทรคมนาคมจากสื่อมวลชน แล้วสรุปนำเสนอผู้บริหารทุกวันรวมทั้งได้ศึกษาข่าวย้อนหลังไปถึงปี พ.ศ. 2534 โดยย้อนหลังเฉพาะเหตุการณ์ที่สำคัญ เช่น กรณีการให้สัมปทานโทรศัพท์ 3 ล้านเลขหมาย กรณีการแก้ไขสัญญาสัมปทานต่างๆ เป็นต้น

1.6 สรุปย่อสัญญาสัมปทานต่างๆ ที่รัฐบาลให้กับเอกชน ผู้วิจัยได้นำสรุปย่อสัญญาสัมปทานต่างๆที่รัฐบาลให้กับเอกชน ซึ่งเป็นเอกสารความลับทางราชการที่ผู้บริหารในหน่วยงานราชการท่านหนึ่ง กรุณาให้ศึกษาได้แต่อนุญาตให้เผยแพร่ได้เพียงบางส่วนเท่านั้น ผู้วิจัยจึงนำเฉพาะส่วนที่สามารถเผยแพร่ได้มาเสนอเพื่อแสดงให้เห็นถึงลักษณะของสัมปทานต่างๆ ที่รัฐบาลให้กับเอกชน

2. ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants)

2.1 ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ ดร.ไพฑูย์ ลิมปพยอม ในฐานะอดีตผู้อำนวยการกองกิจการโทรศัพท์แห่งประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2531 ถึง ปี พ.ศ. 2535 เป็นช่วงเวลาที่ ทศท.เปิดให้สัมปทานแก่เอกชนเป็นครั้งแรก ซึ่งทำให้ผู้วิจัยได้ทราบถึงแนวคิดและที่มาแห่งรูปแบบสัมปทานต่างๆ ตลอดจนปัญหาที่เกิดขึ้น ปัจจุบัน ดร.ไพฑูย์ ดำรงตำแหน่งประธานกรรมการบริหารกลุ่มชินวัตร

การนัดสัมภาษณ์ ดร.ไพฑูย์นั้น ผู้วิจัยได้หารือท่านด้วยวาจาก่อน แล้วจึงได้ทำหนังสือพร้อมแนวคำถามไปให้ เพื่อให้ท่านได้มีเวลาเตรียมข้อมูล หลังจากนั้นจึงนัดวันสัมภาษณ์ และได้ใช้เวลาในการสัมภาษณ์ประมาณ 1 ชั่วโมง ได้ข้อมูลครบตามต้องการ

2.2 สัมภาษณ์คุณบุญกวี ปลั่งศิริ รองประธานกรรมการบริหารกลุ่มชินวัตร เป็นผู้วางแผนตัดสินใจ กำหนดทิศทางการดำเนินธุรกิจของกลุ่มชินวัตร

การนัดสัมภาษณ์คุณบุญกวี นั้น ผู้วิจัยได้ส่งจดหมายและแนวคำถามให้พิจารณา ก่อน แล้วจึงกำหนดวันสัมภาษณ์ ใช้เวลาในการสัมภาษณ์ ประมาณ 2 ชั่วโมง โดยการสัมภาษณ์

นอกจากจะได้ข้อมูล ครบตามที่ต้องการแล้ว ยังได้แง่คิดในการมองธุรกิจที่เป็นสาธารณูปโภค กับ ธุรกิจที่เป็นสินค้าอุปโภคบริโภค ตลอดจนแนวคิดการวิเคราะห์ธุรกิจโทรคมนาคม กับสถานะ การณ์ต่างๆ ซึ่งโดยปกติแล้ว คุณบุญกสิ เป็นผู้บริหารที่ไม่ค่อยมีเวลา การที่จะขอพบ หรือนัด สัมภาษณ์จะกระทำได้ยาก แต่เนื่องจากผู้วิจัยได้ทำงานค่อนข้างใกล้ชิดกับคุณบุญกสิ จึงได้รับความช่วยเหลือจากท่านเป็นอย่างดี

2.3 สัมภาษณ์คุณสุพจน์ สัญญพิสิทธิกุล กรรมการผู้อำนวยการ บริษัท จัสมิน เทเลคอม ซิสเต็ม จำกัด มีหน้าที่ควบคุมดูแล วางแผนงาน วางระบบและงานประมูลต่างๆ ใน อดีต ดำรงตำแหน่งรองกรรมการผู้อำนวยการ ฝ่ายวิศวกรรม กลุ่มจัสมิน

การนัดสัมภาษณ์ เดิมทีนั้น ผู้วิจัยได้ทำหนังสือพร้อมประเด็นคำถามส่งให้ ดร. อดิศัย โปธารามิก ประธานกรรมการกลุ่มจัสมิน หลังจากนั้น ได้พยายามติดตามการนัดสัมภาษณ์อยู่ 4 ครั้ง ในครั้งที่ 4 เลขาคัดสอบถามผู้วิจัยว่าทำงานอยู่ที่ไหน พอทราบว่าอยู่กลุ่มชินวัตร ก็ได้รับการปฏิเสธ ในการให้สัมภาษณ์ซึ่งเป็นไปได้ตามที่ผู้วิจัยคาดไว้ เนื่องจากธุรกิจโทรคมนาคม เป็น ธุรกิจที่มีการแข่งขันสูง เมื่อผู้ทำงานอยู่ในบริษัทที่เป็นคู่แข่งกัน จะมาขอสัมภาษณ์ย่อมได้รับการ ปฏิเสธเป็นธรรมดา

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงให้ น.ส.กนกพร อุพารเสถียร ผู้เป็นน้องสาวของผู้วิจัยที่ทำงานเป็น วิศวกรคอมพิวเตอร์ ที่บริษัทจัสมิน เทเลคอม ซิสเต็ม จำกัด เป็นผู้ทำการสัมภาษณ์ โดยได้รับการ แนะนำว่าจะสัมภาษณ์คุณสุพจน์ แทน ดร.อดิศัย เนื่องจากคุณสุพจน์ เป็นผู้บริหารที่ร่วมงานกับ กลุ่มจัสมินมาตั้งแต่ต้น จะทราบรายละเอียดทุกเรื่องได้ดี อีกทั้งเป็นผู้บังคับบัญชาโดยตรง การนัด สัมภาษณ์จะกระทำได้ง่ายกว่า

เมื่อสัมภาษณ์มาแล้ว ผู้วิจัยทำการถอดเทปความยาวประมาณ 45 นาที ได้มีการ สัมภาษณ์ตามแนวคำถามที่ให้ไปครบถ้วน แต่คำตอบบางประเด็นไม่ชัดเจนนัก เช่น ถ้าตอบใน เรื่อง ที่กำหนดในการดำเนินงาน ซึ่งทำให้ต้องหาข้อมูลเพิ่มเติมจากเอกสาร

2.4 สัมภาษณ์ คุณภูษณ ปริมาณิน อติครองประธานกรรมการบริหารกลุ่มยูคอม ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง รองเลขาธิการคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค เป็นผู้รับผิดชอบการดำเนินงานของกลุ่มยูคอม

การนัดสัมภาษณ์ จากประสบการณ์ในการนัดสัมภาษณ์ ดร.อดิษฐ์ ทำให้ผู้วิจัยค้นหาผู้ที่สามารถเข้าถึงคุณภรณ์ เพื่อทำการสัมภาษณ์แทน โดยผู้วิจัยได้ขอให้ น.ส.หทัยรัตน์ พงศธรวิวัฒน์ ผู้สื่อข่าวสายโทรคมนาคมจากหนังสือพิมพ์สื่อธุรกิจ ซึ่งเป็นผู้ที่คุ้นเคยทั้งกับผู้วิจัย และคุณภรณ์ เป็นผู้ทำการสัมภาษณ์ แล้วจึงนำเทปจากการสัมภาษณ์มาถอดเทป ความยาวประมาณ 35 นาที ได้มีการสัมภาษณ์ตามแนวคำถามที่ให้ไปอย่างครบถ้วน แต่คำตอบจะเน้นไปที่ตัวบริษัท โทเทิล แอกเซส คอมมิวนิเคชั่น จำกัด (มหาชน) (TAC) ซึ่งเป็นบริษัทที่ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ระบบ 800 อันเป็นบริษัทย่อยในกลุ่มยูคอมมากกว่าที่จะได้คำตอบของตัวกลุ่มยูคอมในภาพรวม จึงต้องหาข้อมูลเพิ่มเติม จากหนังสือพิมพ์ และเอกสารทางด้านประชาสัมพันธ์ของกลุ่มยูคอมมาเสริม

2.5 สัมภาษณ์ ดร.อาชว์ เตาลานนท์ กรรมการผู้จัดการใหญ่ บริษัท เทเลคอมเอเชีย คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) (TA) เป็นผู้รับผิดชอบการวางแผน การกำหนดทิศทาง และการตัดสินใจ การดำเนินงานของ บริษัทเทเลคอมเอเชีย ฯ

การนัดสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้ขอให้นักประชาสัมพันธ์ สายธนู เพื่อนสนิทที่เรียนคณะนิเทศศาสตร์ รุ่นเดียวกับผู้วิจัย ซึ่งขณะนี้ทำงานอยู่ที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์ TA เป็นผู้ที่มีโอกาสได้ทำงานใกล้ชิดกับ ดร.อาชว์ เป็นผู้ทำการสัมภาษณ์ให้ โดยผู้วิจัยได้ถอดเทปการสัมภาษณ์ความยาวประมาณ 30 นาที ซึ่งบทสัมภาษณ์ดังกล่าว ได้ข้อมูลไม่ครบถ้วนตามที่ต้องการ แต่ได้เอกสารที่ ดร. อาชว์ บรรยายในการประชุมผู้บริหาร TA กับเอกสารประกอบการสัมมนา พนักงานที่ ดร.อาชว์ เป็นผู้อภิปรายมาใช้ประกอบ เป็นข้อมูลทดแทนในส่วนที่ขาดหายไปจากการสัมภาษณ์

2.6 สัมภาษณ์ ดร.โกศล เพ็ชรสุวรรณ เลขาธิการสมาคมโทรคมนาคมแห่งประเทศไทย และอาจารย์ประจำสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง ผู้วิจัยเลือกสัมภาษณ์ ดร.โกศล เนื่องจากเป็นนักวิชาการที่เชี่ยวชาญด้านโทรคมนาคม อีกทั้งเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในสมาคมโทรคมนาคมแห่งประเทศไทย

การนัดสัมภาษณ์ เนื่องจากในช่วงที่ผู้วิจัยขอนัดสัมภาษณ์นั้น เป็นช่วงเวลาที่ท่านจะต้องเดินทางไปปฏิบัติภารกิจที่ประเทศญี่ปุ่น ดังนั้น ดร.โกศล จึงมอบบทความและเอกสารทางวิชาการ ที่ได้เขียนไว้ให้ศึกษาเป็นข้อมูล แทนการสัมภาษณ์

2.7 สัมภาษณ์ คุณพัฒนพันธ์ วงศ์พันธ์ หัวหน้าข่าวสายโทรคมนาคม หนังสือพิมพ์ประชาชาติธุรกิจ เป็นผู้ซึ่งเฝ้าตรวจสอบและวิเคราะห์กิจการโทรคมนาคมในประเทศไทย ทั้งส่วนของภาครัฐและเอกชนมาโดยตลอด

การนัดสัมภาษณ์ ได้มีการนัดสัมภาษณ์ล่วงหน้า โดยให้รายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ในการสัมภาษณ์ เมื่อถึงวันสัมภาษณ์ ใช้วิธีการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ โดยการอัดเทปการสัมภาษณ์ผ่าน Speaker Phone ทางโทรศัพท์ ใช้เวลาสัมภาษณ์ประมาณ 30 นาที ได้ข้อมูลในแง่ของสื่อมวลชน ที่เฝ้าติดตามการทำงานของภาครัฐและเอกชน โดยยึดถือการให้ประโยชน์กับประชาชนเป็นหลักในการเฝ้ามอง

3. ข้อมูลจากการเข้าไปมีส่วนร่วม

เนื่องจากผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากการปฏิบัติงาน ตลอดจนรับทราบการวางกลยุทธ์ในธุรกิจโทรคมนาคม ซึ่งไม่สมควรจดเป็นบันทึก เนื่องจากเป็นความลับขององค์กร จึงได้นำข้อมูลจากประสบการณ์ตรงมาประมวลประกอบการศึกษาคั้งนี้

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลกระทำโดย นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ แหล่งข้อมูลที่ได้จากบุคคล มาศึกษาเปรียบเทียบประมวลร่วมกับข้อมูลจากแหล่งข้อมูลประเภทเอกสาร และประสบการณ์จากการปฏิบัติงานของผู้วิจัย แล้วจึงสรุปรวบรวมประเด็นที่สำคัญ นำเสนอเป็นข้อมูลเชิงพรรณนาตามแนวทางดังนี้

นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาวิเคราะห์ถึงแผนและนโยบายของประเทศไทย ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจโทรคมนาคม โดยศึกษาจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 และ 7 จากนั้นจึงมาวิเคราะห์นโยบายและแผนในระดับปฏิบัติการ ก็นำหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบดำเนินการด้านโทรคมนาคม ได้แก่ แผนรัฐวิสาหกิจของทศท. และกสท. เพื่อศึกษาว่าเอกชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจการด้านโทรคมนาคมได้อย่างไร และเข้าไปด้วยวิธีการแบบไหน

หลังจากนั้นผู้วิจัย ได้นำข้อมูลจากการดำเนินธุรกิจของภาคเอกชน ได้แก่ กลุ่มชินวัตร , กลุ่มยูคอม , กลุ่มทีเอ และ กลุ่มจัสมิน มาวิเคราะห์ถึงการดำเนินธุรกิจโทรคมนาคมของภาคเอกชน

จากนั้นได้วิเคราะห์ข้อมูลที่เก็บรวบรวมมา ในส่วนที่เอกชนดำเนินการว่ามีบทบาทอย่างไรในการพัฒนาโทรคมนาคมของไทย สำหรับการวิเคราะห์บทบาทของภาคเอกชน ได้อาศัยแนวคิดเรื่องระบบของทฤษฎีเชิงกระบวนการระบบทั่วไปหรือ “General System Theory” (Fritjof Capra, 1985) เป็นหลักในการวิเคราะห์ว่า ระบบโทรคมนาคมนี้เป็นระบบเปิด ยอมให้สิ่งแวดล้อมเข้ามามีอิทธิพลในระบบ ตัวแสดงในระบบประกอบด้วย ภาครัฐ ได้แก่ กระทรวงคมนาคม ทสท. และ กสท. ภาคเอกชน ได้แก่ บริษัทที่ประกอบธุรกิจโทรคมนาคมขนาดใหญ่ คือ กลุ่มชินวัตร กลุ่มยูคอม กลุ่มทีโอ และกลุ่มจัสมิน ซึ่งจะนำมาวิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแสดงต่างๆ ในระบบโทรคมนาคมเพื่อศึกษาถึงบทบาทของเอกชน และอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่เข้ามาในระบบได้แก่ระบบการเมือง ตัวนักการเมือง ส่งผลอย่างไรต่อระบบโทรคมนาคม

เมื่อทราบถึงบทบาทของภาคเอกชนแล้วก็จะนำข้อมูลที่ได้มาประมวลเพื่อวิเคราะห์ว่าบทบาทดังกล่าวส่งผลกระทบต่อสังคมอย่างไร โดยอาศัยแนวคิดเรื่องการสื่อสารทำอะไรได้บ้าง หรือ “What Communication Can Do” (Using Communication Theory : Sven Windahl and Benno H. Signitzer with Jean T. Olson , 19 : 36-38) เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ว่าผลที่เกิดขึ้นแก่สังคมมีอะไรบ้างเช่น เกิดการเท่าเทียมกันทางการสื่อสารหรือเป็นตัวเร่งให้เกิดปฏิกริยาอื่นๆ ในสังคม เป็นต้น

การนำเสนอข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัย ได้ประมวลข้อมูล ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อแยกสรุปประเด็น ให้เห็นถึง นโยบาย และแผนของรัฐในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกิจการโทรคมนาคมของประเทศ โดยแยกข้อมูลเป็นบทหนึ่ง หลังจากนั้นในบทต่อไปจะนำเสนอข้อมูล ลักษณะโดยรวมของบริษัทเอกชน แต่ละบริษัท พร้อมทั้งวิเคราะห์การดำเนินงานของภาคเอกชนตลอดจนบทบาทของเอกชน ในการพัฒนาเทคโนโลยีด้านโทรคมนาคม อีกทั้งสรุปเพื่อให้เห็นถึงปัจจัยต่างๆ ที่สนับสนุนและที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินธุรกิจของภาคเอกชน

หลังจากรวบรวมข้อมูลการดำเนินการของภาคเอกชนแล้วในบทสุดท้ายก็จะนำข้อมูลมาวิเคราะห์บทบาทของภาคเอกชนในการพัฒนาธุรกิจโทรคมนาคมตามหัวข้อดังต่อไปนี้

- ด้านบริการ
- ด้านราคา
- ด้านการกระจายความทั่วถึง
- ด้านความหลากหลายในบริการ

- ด้านเทคโนโลยี
- ด้านบุคลากร
- ด้านนโยบาย

จากนั้นจะนำเสนอข้อมูลทางด้านผลกระทบจากบทบาทดังกล่าวต่อสังคมว่าส่งผลกระทบอย่างไรบ้าง เมื่อทำการสรุปทั้งหมดนี้แล้ว จากการศึกษาครั้งนี้สามารถตอบปัญหาที่ว่า

1. รัฐมีนโยบายและแผนพัฒนาระบบโทรคมนาคมของประเทศอย่างไร
2. ภาคเอกชนมีการดำเนินธุรกิจโทรคมนาคมอย่างไร
3. ภาคเอกชนมีบทบาทอย่างไรในการพัฒนาโทรคมนาคมของประเทศ
4. บทบาทดังกล่าวส่งผลกระทบต่อสังคมอย่างไร

การติดต่อขอสัมภาษณ์ผู้บริหารระดับสูง ที่เป็น Key Informants ตามที่ผู้วิจัยสัมภาษณ์มานี้ ไม่ใช่เรื่องง่ายในการที่จะเข้าถึงผู้บริหารแต่ละท่าน ผู้วิจัยเชื่อว่าการที่สามารถเข้าถึงได้นั้นมาจากการที่ผู้วิจัยเป็นผู้ที่ปฏิบัติงานอยู่ในธุรกิจโทรคมนาคม และได้มีโอกาสทำงานร่วมกับผู้บริหารเหล่านั้น อีกทั้งมีช่องทางอื่นที่จะช่วยให้การสัมภาษณ์ต่างๆเกิดขึ้นได้ เช่นมีเพื่อนและน้องที่อยู่ในธุรกิจนี้ และเป็นผู้ที่ทำงานใกล้ชิดกับผู้ที่ เป็น Key Informants

นอกจากนี้ ข้อมูลทางด้านเอกสารก็มีหลายส่วนที่ไม่สามารถนำมาอ้างอิงหรือเปิดเผยได้ แต่ก็ได้มีโอกาสศึกษาเพื่อนำมาประมวลเป็นข้อมูล เอกสารเหล่านี้ก็เช่นกัน ไม่ใช่จะค้นหาได้ง่าย เป็นเพราะผู้วิจัยอาศัยความสัมพันธ์คุ้นเคยจากการทำงานร่วมกันเป็นเวลานาน จนไว้วางใจจึงสามารถนำมาศึกษาได้

ดังนั้น การได้มาซึ่งข้อมูลต่าง ๆ นั้น ถึงแม้จะไม่ได้ครบถ้วนตามที่ต้องการ แต่ก็ได้ข้อมูลในระดับที่สามารถทำการศึกษาได้ ซึ่งเป็นข้อมูลที่ผู้วิจัยพึงพอใจ และเชื่อว่าถ้าผู้วิจัยไม่ได้ทำงานอยู่ในจุดที่ทำอยู่ในขณะนี้ ก็ไม่สามารถจะได้ข้อมูลอย่างที่รวบรวมมาได้ จึงจะได้นำเสนอในบทต่อไป